

ข้อมูลเศรษฐกิจและสังคม

วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดอุตรดิตถ์

วิสัยทัศน์ :

“เมืองแห่งคุณภาพชีวิต ผลผลิตปลอดภัย
สืบสานวัฒนธรรมไทย ก้าวไกลสัมพันธ์เพื่อนบ้านยั่งยืน ”

เป้าประสงค์ :

1. เป็นดินแดนแห่งความสุข มีศิลปะวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม มีจริยธรรม เป็นระเบียบเรียบร้อย เศรษฐกิจมั่นคง
2. ประชาชนมีความเข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองการปกครอง

3. ผลผลิตด้านการเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การแปรรูปสินค้า **ผลิตภัณฑ์ OTOP** มีคุณภาพปลอดภัย และมีระบบการตลาดที่ดี
4. มีการพัฒนาที่ยั่งยืน อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พลังงาน วัฒนธรรม และประเพณีที่งดงาม
5. มีศักยภาพการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และความสัมพันธ์อันดี ทั้งภายในและระหว่างประเทศ

พันธกิจ :

1. พัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่ เด็ก เยาวชน และประชาชนมีความรู้**คู่คุณธรรม มีวินัย** และอยู่อย่างมีความสุข มีรายได้ และการครองชีพเหมาะสม มีความมั่นคงในการดำรงชีวิต
2. ส่งเสริม พัฒนา ผลผลิตด้านการเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การแปรรูปสินค้า ให้มีคุณภาพปลอดภัยและมีระบบการตลาดที่ดี
3. ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองการปกครองของประชาชน
4. พัฒนา อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พลังงาน วัฒนธรรม ประเพณีที่ดีงามทุกพื้นที่
5. ส่งเสริม การค้า การลงทุน การท่องเที่ยว ทั้งภายในและต่างประเทศ ตลอดจนสร้างสัมพันธ์ไมตรีอันดีระหว่างประเทศในภูมิภาค

ประเด็นยุทธศาสตร์ :

1. เสริมสร้างบ้านเมืองน่าอยู่ คุณภาพชีวิตที่ดี **มีความรู้คู่คุณธรรม มีความมั่นคงทางอาหาร มีรายได้ อาชีพที่เหมาะสม ชุมชนเข้มแข็ง มีสุขภาวะชุมชน และมีความมั่นคงในชีวิต**

กลยุทธ์ :-

1.1 พัฒนาและปรับปรุง **โครงข่ายคมนาคม** ผังเมืองทุกระดับ ระบบสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ ตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกัน สามารถรองรับความเจริญเติบโตทางสังคมและเศรษฐกิจ

1.2 เพิ่มศักยภาพบุคลากรด้วย**ความรู้คู่คุณธรรม** พร้อมกับการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐให้สะอาด โปร่งใส ตรวจสอบได้ เพื่อยกระดับการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

1.3 พัฒนาทรัพยากรมนุษย์บนพื้นฐานความเสมอภาคโดยการสร้างโอกาสยกระดับคุณภาพการศึกษา เพื่อผลสัมฤทธิ์ด้านคุณภาพและการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทุกสถาบันการศึกษา ตลอดจนเปิดโอกาสในการเรียนรู้และเข้าถึงแหล่งข้อมูลสารสนเทศได้อย่างกว้างขวาง ถูกต้อง เป็นธรรม และรวดเร็ว

1.4 พัฒนาความเป็นอยู่ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งวัยเด็ก *เยาวชน* วัยทำงาน และผู้สูงอายุ ส่งเสริมให้ประชากรวัยทำงานให้มีความ *มีหลักประกันที่มั่นคงในชีวิต* มีความมั่นคง กลุ่มครองแรงงานเด็กและสตรี ส่งเสริมบริการสาธารณสุข สุขอนามัย *สร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม สร้างความปรองดองด้วยกีฬา การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม*

1.5 ส่งเสริมให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม กลุ่มครอง ส่งเสริมและขยายโอกาสในการประกอบอาชีพของประชาชน เพิ่มศักยภาพของชุมชน เชื่อมโยงเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นรากฐานการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน นำไปสู่การพึ่งตนเอง และลดปัญหาความยากจน

1.6 ช่วยเหลือและสนับสนุนการมีงานทำและรายได้ของประชาชน เพื่อลดผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจถดถอย และสร้างความเชื่อมั่นและกระตุ้นเศรษฐกิจในภาพรวม

1.7 เสริมสร้างสถาบันครอบครัวและชุมชนให้มีความมั่นคงเข้มแข็ง ปลอดภัย เสพติด มีความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

1.8 ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในการร่วมกันพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง การสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสามัคคี และความมั่นคงภายในและชายแดน การบริหารวิกฤตการณ์ด้านสาธารณสุข การดำเนินกิจกรรมสาธารณสุขชุมชน รวมทั้งสนับสนุน การดำเนินการของกลุ่มประชาชนในลักษณะเครือข่ายให้สามารถแสดงความคิดเห็น และเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่อย่างมีส่วนร่วม

2. พัฒนาภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การแปรรูป และผลิตภัณฑ์ OTOP ให้มีคุณภาพ ปลอดภัย และมีความมั่นคงทางอาหาร

กลยุทธ์ :-

2.1 ส่งเสริมพัฒนากระบวนการผลิต ภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การแปรรูปสินค้า เพื่อเพิ่มมูลค่า โดยมุ่งพัฒนาผลผลิตที่มีคุณภาพและปลอดภัยต่อผู้บริโภค

2.2 ส่งเสริมพัฒนาการปลูกพืช *การปลูกล้วย และประมง* ที่สอดคล้องกับการตลาด โดยส่งเสริมการลงทุนการผลิต เพิ่มรายได้ในภาคการเกษตร

2.3 เสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการให้กับภาคเกษตร *สถาบันเกษตรกร* และผู้ประกอบการ ตลอดจนการส่งเสริม *กลุ่ม OTOP* กลุ่มธุรกิจ ผู้ประกอบการ SMEs ให้มีความเข้มแข็ง

2.4 ส่งเสริมการศึกษาการวิจัย การสร้างนวัตกรรม และการบริหารจัดการตลาดสินค้า ภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการแปรรูป *และผลิตภัณฑ์ OTOP ให้มีคุณภาพ และปลอดภัย*

3. พัฒนาทุนทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และการท่องเที่ยว

กลยุทธ์ :-

3.1 ทำนุบำรุง รักษา และสืบทอดประวัติศาสตร์ *ศิลปวัฒนธรรม* ประเพณีท้องถิ่น โดยการเชื่อมโยงกับการพัฒนาทางสังคม การท่องเที่ยว และเศรษฐกิจ

3.2 ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น และภูมิปัญญาไทย เพื่อใช้ในการผลิตสินค้า บริการ การประกอบอาชีพ และการพัฒนาคุณภาพชีวิต

3.3 ส่งเสริมเชื่อมโยงเส้นทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ กับเพื่อนบ้านทั้งภายในและต่างประเทศ

3.4 **มีการพัฒนาการท่องเที่ยวทุกด้าน โดยเน้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีอัตลักษณ์ และศักยภาพสูง**

4. **ดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ พัฒนาแหล่งน้ำ การจัดการสิ่งแวดล้อม และพลังงานที่ดี**

กลยุทธ์ :-

4.1 สนับสนุนให้มีการสร้างสมดุลการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ พร้อมกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ การฟื้นฟูทรัพยากรดิน การพัฒนาแหล่งน้ำ การบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบและคุ้มค่า เพื่อรักษา ดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และสนับสนุน ขยายผลโครงการตามแนวพระราชดำริ

4.2 กระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม และดำเนินการจัดการกรรมสิทธิ์ในที่ดินของประชาชน ให้เพียงพอแก่การอยู่อาศัยและการเกษตรกรรม โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ทั้งผืนดิน ผืนน้ำ วิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น อย่างยั่งยืนและมีส่วนร่วม

4.3 ส่งเสริมพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเมืองและท้องถิ่น ภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

4.4 ส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม การผลิตและการใช้พลังงานทดแทนอย่างเหมาะสมมีประสิทธิภาพ ตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิการและคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยประชาชน ชุมชนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน

4.5 **ส่งเสริม สนับสนุน การอนุรักษ์พลังงานและการบริหารจัดการด้านพลังงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งในภาครัฐและเอกชนอย่างมีส่วนร่วมและยั่งยืน**

5. **เพิ่มศักยภาพ การค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน**

กลยุทธ์ :-

5.1 เสริมสร้างความร่วมมือและความรู้เกี่ยวกับการค้า การลงทุน และการบริการ ให้กับผู้ประกอบการทั้งภายในและต่างประเทศ

5.2 พัฒนาสัมพันธ์ไมตรีและความร่วมมือกับจังหวัดภายในภูมิภาคและอื่น ๆ รวมทั้งต่างประเทศ โดยยึดหลักการปฏิบัติต่อกันอย่างเสมอภาค สนับสนุนการเพิ่มและขยายช่องทางการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมอันดี อย่างยั่งยืน

5.3 พัฒนาศักยภาพการแข่งขันของผู้ประกอบการ พัฒนาเส้นทางคมนาคมเชื่อมโยง เขตเศรษฐกิจชายแดน และระบบ Logistics ให้เอื้อประโยชน์ต่อการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับการค้าในตลาดเดิม และแสวงหาตลาดใหม่

5.4 ส่งเสริมให้มีการประกอบกิจการ มีการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม ป้องกัน การผูกขาดทั้งทางตรงหรือทางอ้อม และคุ้มครองผู้บริโภค

5.5 สนับสนุน ให้มีการปรับปรุงและแก้ไข กระบวนการผ่านแดน เพื่ออำนวยความสะดวก ด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว

5.6 พัฒนาสินค้าและบริการ เสริมสร้างความปลอดภัยและสุขอนามัย ให้มีคุณภาพ มาตรฐาน เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค คู่ค้า และนักท่องเที่ยว

5.7 สนับสนุนให้มีการปรับปรุง พัฒนา แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ วัฒนธรรม และ ประวัติศาสตร์ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน **และเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน**

การวิเคราะห์ศักยภาพด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของจังหวัด

จุดแข็ง (Strengths)

1. มีเขื่อนสิริกิติ์ เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ เป็นต้นทุนทางการเกษตรที่สำคัญและเป็นแหล่งผลิตกระแสไฟฟ้า
2. เป็นแหล่งเพาะปลูกผลไม้เมืองร้อนหลากหลายชนิด และพืชผลทางการเกษตรมีผลผลิตตลอดปี เป็นที่ต้องการของตลาด โดยมีอากาศที่ดีและเหมาะสมในการปลูกผลไม้นานาพันธุ์
3. มีแม่น้ำน่านเป็นแม่น้ำสายหลัก และมีแม่น้ำสาขาหลายสาย
4. มีชายแดนติดต่อกับ สปป.ลาว ยาว 135 กิโลเมตร และมีช่องทางการค้าชายแดนจำนวนมาก ที่สำคัญคือ ช่องกุดู และช่องห้วยต่าง
5. มีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ และมีคุณค่าทางเศรษฐกิจ และที่ดินราคาไม่สูงมากนัก
6. มีสถานีรถไฟที่เป็นศูนย์กลางการขนถ่ายสินค้าและการซ่อมบำรุงเครื่องจักรกลที่ใหญ่ที่สุดในภาคเหนือ
7. มีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และทางธรรมชาติจำนวนมาก
8. มีถนนเชื่อมโยงได้ทั้งภาคเหนือตอนบน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลางที่ค่อนข้างสะดวก
9. มีสหกรณ์การเกษตรที่เข้มแข็ง

จุดอ่อน (Weaknesses)

1. พื้นที่นอกเขตชลประทานมีจำนวนมาก และพื้นที่ภูเขาบางแห่งยังขาดแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

2. ขาดตลาดกลางพืชผลทางการเกษตรที่ครบวงจร
3. เกษตรกรขาดความรู้ ทักษะ และความสามารถ ด้านการตลาดและการบรรจุภัณฑ์ และมีค่านิยม การใช้สารเคมีอย่างแพร่หลาย
4. เกษตรกรโดยรวมยังมีรายได้ต่ำ
5. เกษตรกรใช้ประโยชน์จากที่ดินไม่ถูกต้องครบถ้วนตามหลักวิชาการ ทำให้ดินเสื่อมสภาพ
6. การบริหารจัดการของกลุ่มเกษตรกรกลุ่ม OTOP กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และ SME ส่วนใหญ่ไม่เข้มแข็ง
7. กิจกรรมการท่องเที่ยว ยังไม่มีการเชื่อมโยงภายในกลุ่มจังหวัดที่ต่อเนื่องตลอดทั้งปี
8. ขาดการลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตร ที่ใช้วัตถุดิบจากผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่
9. ภัยจากการใช้สารเคมีในภาคเกษตรยังมีมาก และแพร่ขยายมากขึ้น

โอกาส (Opportunities)

1. นโยบายรัฐบาลสนับสนุนให้มีการพัฒนาคุณภาพผลผลิต และสินค้า OTOP
2. นโยบายในการส่งเสริมการค้าเสรีระหว่างประเทศ
3. การพัฒนาเส้นทางเศรษฐกิจเชื่อมโยงตะวันออก – ตะวันตก (East – West Economic Corridor)
4. มีโอกาสเชื่อมโยงภาคการอุตสาหกรรมกับกลุ่มจังหวัดใกล้เคียง
5. ความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลดีต่อโอกาสทางการค้าบริเวณชายแดนของจังหวัด
6. ได้รับการสนับสนุนให้จุดผ่อนปรนทางการค้าชั่วคราวช่องกู่เป็นจุดผ่านแดนถาวร

ภัยคุกคาม (Threats)

1. ไม่มีกฎหมายที่เอื้อต่อการถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดินของเกษตรกรในบางพื้นที่
2. นโยบายการเปิดการค้าเสรี มีผลต่อสินค้าเกษตร ทั้งการบริโภคในพื้นที่และการส่งออก

คำขวัญจังหวัดอุดรดิตถ์

www.uttaradit.go.th

"เหล็กน้ำพี้ลือเลื่อง เมืองลางสาดหวาน"

"บ้านพระยาพิชัยดาบหัก ถิ่นสักใหญ่ของโลก"

ในสมัยที่พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี มีนโยบาย พัฒนาการท่องเที่ยวทั่วประเทศให้เป็นรูปธรรม อันก่อให้เกิดรายได้เข้าประเทศ เป็นสำคัญ จึงกำหนดให้ทุกจังหวัดมีคำขวัญที่บ่งบอกถึงสิ่งสำคัญของ จังหวัด โดยเน้นเรื่อง ธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ศิลปกรรม และสถาปัตยกรรม เป็นต้น หลายจังหวัดจัดให้มีการส่งคำขวัญเข้าประกวด เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์กันอย่างกว้างขวางทั่วประเทศ ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรดิถ์สมัยนั้น ได้นำนโยบายนี้เข้าหารือ ในที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการ และดำริให้มีการประกวดคำขวัญด้วยเช่นกัน ตลอดจนได้สังเคราะห์แนวคิดในที่ประชุมเป็นกรณีตัวอย่าง สื่อมวลชนได้นำ ไปใช้เพื่อการประชาสัมพันธ์จังหวัดเป็นเบื้องต้น รวมถึง องค์กรต่าง ๆ ก็ใช้กัน อย่างกว้างขวางจนติดปากบุคคลทั่วไป มีคำริในที่ประชุมจังหวัดที่จะให้ วิทยาลัยครูอุดรดิถ์ (สถาบันราชภัฏอุดรดิถ์) เป็นผู้ดำเนินการกำหนด กรอบแนวคิดและเงื่อนไขการประกวด รวมทั้งงบประมาณเพื่อมอบเป็นรางวัล แต่ก็ยังไม่พร้อม ในสมัยนั้น จึงใช้คำขวัญดังกล่าวสืบทอดต่อกันมาจนเป็น คำขวัญ

ตราสัญลักษณ์ประจำจังหวัดอุดรดิถ์

ก่อนหน้าในสมัย ๗พลฯ จอมพลป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อราว พ.ศ. 2483 ดำริให้มีการออกแบบทำตราประจำจังหวัดต่าง ๆ ขึ้น เพื่อใช้เป็นสัญลักษณ์และนำเสนอปูชนียสถานปูชนียวัตถุที่สำคัญ ๆ ของแต่ละจังหวัดให้เป็นที่รู้จักกว้างขวางขึ้น ดังนั้น จึงได้นำรูปพระแท่นศิลาอาสน์ ซึ่งเป็นโบราณสถานคู่บ้านคู่เมืองของอุดรดิถ์ มาผูกติดลวดลายเป็นตราประจำจังหวัด ตราประจำจังหวัดอุดรดิถ์ ออกแบบครั้งแรกโดยพระพรหมพิจิตรเขียนลายเส้นโดย นายอุณห์ เสวตมาลย์ โดยทำเป็นรูปมณฑปประดิษฐาน พระแท่นศิลาอาสน์ ต่อมาทางราชการให้เพิ่มเติมรายละเอียดโดยทำรูปครุฑ ซึ่งเป็นตราแผ่นดินและลวดลายกนกมาประกอบไว้ พร้อมทั้งเพิ่มตัวอักษรอุดรดิถ์เข้าไปในตราด้วย

ธงประจำจังหวัดอุดรดิษฐ์

มีลักษณะรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดกว้าง 120 เซนติเมตร ยาว 180 เซนติเมตร มีพื้นสีแสด กลางแถบสีม่วงแก่ ขนาด 70 เซนติเมตร 2 ริ้วตัดผ่าน กลางผืนธง เป็นรูปกากบาทและตรงกลางผืนธง จะมีเครื่องหมายดวงตราประจำจังหวัด มีสัญลักษณ์เป็นพระแท่นศิลาอาสน์มีมณฑปสี่เหลี่ยมครอบ อยู่สองข้างของมณฑป เป็นลวดลายกนกสีน้ำเงินเข้ม ด้านหน้ามณฑปมีรูปครุฑสีแสด ทั้งหมดบรรจุ ในกรอบวงกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 70 เซนติเมตร ด้านล่างมีตัวหนังสือชื่อจังหวัด เส้นรอบขอบวง

ดอกไม้ประจำจังหวัด

ดอกประดู่ ดอกไม้ประจำจังหวัดอุดรดิษฐ์ ในราวปี พ.ศ.2504 รัฐบาลเริ่มใช้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับแรก ได้มีโครงการพัฒนาท้องถิ่นหลายรูปแบบส่วนใหญ่เน้นเรื่องเศรษฐกิจ ในชุมชนเป็นหลัก เพื่อเป็นแบบอย่างในการพัฒนาส่วนหนึ่งจังหวัดจึงมีนโยบายให้หน่วยงานราชการ ทุกแห่ง ปลูกไม้ประดับและไม้ยืนต้นในพื้นที่ของส่วนราชการทุกแห่งและเสนอแนะให้ปลูกพันธุ์ไม้ ชื่อ กัลปพฤกษ์ และพันธุ์ไม้ประดู่ ด้วยเหตุผล 2 ประการ คือ ประเภทดอกสวยงาม และมีความแข็งแรง ทนทานต่อดินฟ้าอากาศ ต้นกัลปพฤกษ์เป็นไม้เปลือกบางสู้ความแห้งแล้งไม่ได้ ตายไปเกือบหมด เหลือแต่ประดู่จึงกำหนดให้เป็นต้นไม้ประจำจังหวัดและดอกไม้ประจำจังหวัด ในโอกาสนั้น เนื่องจาก ไม้ประดู่โตช้ามาก ต่อมาจึงพยายามปลูกต้นกัลปพฤกษ์ ชัยพฤกษ์ และอินทนิล ขึ้นมาใหม่อีก ซึ่งยังคง มีเหลือให้เห็นอยู่บ้างส่วนหนึ่งก็ถูกตัดทำลายไปเพราะกิ่งก้านมีผลกระทบต่อสายไฟฟ้าและสายโทรศัพท์ ดังนั้น จึงยังยึดถือดอกประดู่เป็นดอกไม้ประจำจังหวัด ในแนวคิดเดิม ชื่อเรียก ประดู่บ้าน ประดู่ลาย สะโนและประดู่อินเดีย ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ ไม้ต้นสูง 25 เมตรหรือมากกว่า ใบประกอบ 1 ใบ มี 7 - 11 ใบย่อย ใบรูปไข่ หรือไข่แกมขอบขนาน มีดอกมากเป็นสีเหลืองและมีกลิ่นหอม

สรรพคุณ

- ราก** แก้ไข้ แก้ไข้พิษเซื่องซึม แก้พิษไข้ กล่อมโลหิต บำรุงโลหิต คุมธาตุ แก้เสมหะเพ็อง
- แก่น** บำรุงโลหิต กล่อมโลหิต แก้เสมหะเพ็อง คุมธาตุ แก้กะษัย
- ใบ** ทำให้ฝีสุกเร็ว พอกแผล แก้ผดผื่นคัน
- ยาง** แก้โรคท้องเสีย แก้โรคปากเปื่อย แก้ปากแตกระแหง

ต้นไม้ประจำจังหวัด

ต้นสัก ต้นไม้ประจำจังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ ต้นที่ยังอ่อนอยู่มีขนสูงได้ถึง 50 เมตร ใบเดี่ยวเรียงตรงข้ามวงรีกว้าง กว้าง 6–50 เซนติเมตร ยาว 11–95 เซนติเมตร ดอกช่อขนาดใหญ่ ออกที่ปลายกิ่ง และชอกใบบริเวณปลายกิ่ง กลีบดอกสีขาวเชื่อมติดกันเป็นหลอดสั้นผลสดรูปค่อนข้างกลมมีขนละเอียดหนานุ่ม หุ้มเมล็ดด้วยกลีบเลี้ยงที่ขยายตัว เป็นไม้คุณภาพดีของประเทศ และมีราคาแพงใช้ในงานก่อสร้างและงานเฟอร์นิเจอร์ได้เป็นอย่างดี ตำรายาไทยใช้แก่นขับปัสสาวะ แก้บวมน้ำ แก้ไข้ เปลือกต้นเข้ายา คุมธาตุ แก่นและใบขับลมในลำไส้ รักษาเบาหวาน ปัสสาวะพิการ (อาการ ปัสสาวะปวด หรือกระปริดกระปรอย หรือพุ่งขึ้นสีเหลืองเข้ม หรือมีเลือด) และไตพิการ ยาพื้นบ้านใช้แก่นผสมกับรกทองพันชั่ง หัวข้าวเย็นเหนือ หัวข้าวเย็นใต้ ต้นกำแพงเจ็ดชั้น ต้นหัวร้อยรู และหญ้าชันกาดทั้งต้น ต้มน้ำดื่ม แก้เบาหวานพบว่าน้ำสกัดใบ ลดระดับน้ำตาลในเลือดได้ ออกฤทธิ์เร็วและหมดฤทธิ์เร็ว

ประวัติความเป็นมาจังหวัดอุตรดิตถ์

อุตรดิตถ์มีความหมายว่า เมืองท่าแห่งทิศเหนือ และก่อนจะมาเป็นเมืองท่าสำคัญแต่เดิม อุตรดิตถ์เคยเป็นเมืองในปกครองของเมืองพิษณุพนธ์เป็นเมืองเก่าแก่ ปรากฏชุมชนอาศัยมาตั้งแต่สมัย โบราณ

สมัยก่อนประวัติศาสตร์

สมัยโบราณก่อน พ.ศ. 1000 ยังไม่มีตัวอักษรใช้กัน แต่อุตรดิตถ์ มีคนอาศัยอยู่แล้วเพราะหลักฐานจากการค้นพบภาพเขียนสีโบราณ บนหน้าผาเขาตาพรหม หลังที่ว่าการอำเภอทองแสนขันและคลอง มโหระทึกทำด้วยทองสัมฤทธิ์ ที่ตำบลท่าเสา อำเภอเมือง อุตรดิตถ์ เมื่อ ปี พ.ศ. 2470 ทำให้เราทราบว่าอุตรดิตถ์เป็นดินแดนที่มีผู้คนเข้ามาอาศัย อยู่ก่อน พ.ศ. 1000 แล้ว เพราะ โบราณวัตถุที่ค้นพบดังกล่าวเป็นโลหะ ที่มีใช้กันอยู่ในยุคสัมฤทธิ์หรือยุคโลหะตอนต้นอันเป็นยุคก่อน ประวัติศาสตร์นั่นเอง

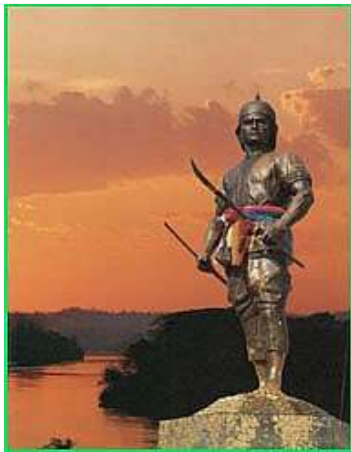
สมัยสุโขทัย

ในสมัยสุโขทัยท้องที่ของจังหวัดอุตรดิตถ์ ได้มีการตั้งเมืองขึ้น หลายเมือง เช่น เมืองฝางหรือเมืองสว่างคบุรีเป็นเมืองที่มีชื่อปรากฏ ในศิลาจารึกของกรุงสุโขทัย เมื่อคราวที่พระมหาธรรมราชาลิไทแห่ง กรุงสุโขทัยได้ทรงสร้างพระมหาธาตุที่นครชุม ตอนท้ายของศิลาจารึก ได้กล่าวถึง เมืองฝางซึ่งเป็นเมืองหนึ่งของอาณาจักรสุโขทัย และยังเป็น เมืองต่อมาจนถึงสมัยอยุธยาปัจจุบันเมืองฝางอยู่ในท้องที่อำเภอเมือง อุตรดิตถ์ จากการพบตัวเมืองและสถาปมลักษณะเดียวกับเมืองโบราณ สมัยสุโขทัย นอกจากนี้ในกฎหมาย ลักษณะลักพา ครั้งรัชกาลสมเด็จพระ รามาธิบดีที่ 1 แห่ง กรุงศรีอยุธยา มีชื่อเมืองทุ่งยังอยู่ในทำเนียบด้วย ปัจจุบัน อยู่ในท้องที่อำเภอลับแล เมืองโบราณอีกเมืองหนึ่ง คือ เมืองตา ชูชก มีแม่น้ำ น่านเป็นคูเมืองธรรมชาติ มีกำแพงรายลักษณะเมืองในศิลา จารึกสุโขทัย ปัจจุบันอยู่ในท้องที่อำเภอตรอน

สมัยกรุงศรีอยุธยา

ตั้งแต่สมัยพระเจ้าอู่ทองสร้างกรุงศรีอยุธยา เมื่อ พ.ศ. 1893 ปรากฏ เมืองขึ้นถึง 16 เมือง ในจำนวนนี้ มีเมืองพิชัยซึ่งอยู่ในท้องที่ อุดรดิตถ์ ในปัจจุบันรวมอยู่ด้วย สมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราชเมื่อ ทรงยกทัพขึ้น ไปขับไล่ทหารพม่าทางหัวเมืองเหนือ พระยาสุวรรณคโลก และพระยาพิชัย แข็งเมืองไม่ยอมเกณฑ์กำลังไปช่วย สมเด็จพระนเรศวร มหาราชจึงจับตัว เจ้าเมืองทั้งสองประหารชีวิต และกวาด ดันผู้คน พลเมืองมายังเมืองพิษณุ โลกจนสิ้น

สมัยกรุงธนบุรี

เมื่อปี พ.ศ. 2315 สมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี โปสุพลา แม่ทัพพม่า เมื่อ เดินทัพผ่านเข้ามาใกล้ชายแดนไทยก็แบ่ง กองทัพเข้ามาตีเอาเมืองลับแล และยกทัพเลยเข้ามาตีเมือง พิชัย ขณะนั้น ไพร่พลเมืองพิชัยยังมีน้อย พระยาพิชัยจึงรักษา เมืองไว้ และขอกำลังเมืองพิษณุ โลกขึ้น ไปช่วย เจ้าพระยา สุรสีห์ที่รีบเกณฑ์กองทัพขึ้น ไปยังเมืองพิชัยตีค่ายพม่า พระยา พิชัยยกออกมาตีกระหนาบอีกด้าน กองทัพพม่า ด้านทานไม่ไหวก็แตก หนีไปต่อมา พ.ศ. 2316 โปสุพลาแม่ทัพพม่ายกทัพตีเมือง พิชัยอีก แต่ ฝ่ายไทยรู้ตัวก่อน เจ้าพระยาสุรสีห์กับพระยาพิชัย ชวนกันยกกองทัพข่ม สกัดทัพพม่า เมื่อกองทัพ พม่ายกมาถึงเจ้าพระยาสุรสีห์กับพระยาพิชัย ออก ระดมตีได้รับกันเป็นสามารภ ฝ่ายไทยได้ที่ชัยภูมิ ได้เปรียบพม่าตี ทัพโปสุพลาแตกกลับไป การรบ ครั้งนี้เมื่อเข้าประจัญบาน พระยาพิชัย ถือดาบ สองมือเข้า ไล่ฟันพม่าจนดาบหัก เลื่องลือชื่อ เสียงถึงเรียกชื่อกัน ว่า “พระยาพิชัยดาบหัก” แต่นั้นมา

สมัยรัตนโกสินทร์

ช่วงรัชกาลที่ 3 เมืองพิชัย ได้กลายเป็นหัวเมือง สำคัญ ได้เมืองขึ้น แผ่ขยายเขตแดนออกไปถึงเมืองเวียงจันทร์ จดแม่น้ำโขง ต้องตรวจตรา รักษาการเมืองแพร่และเมืองน่าน ตลอดจนเมืองหลวงพระบางอันเป็น เมืองหน้าด่าน ขณะเดียวกัน กับตำบลบางโพท่าอิฐซึ่งอยู่ติดแม่น้ำน่าน อันเป็นแม่น้ำสำคัญ สายเดียวที่ใช้ติดต่อค้าขายขึ้นมาได้สะดวกถึงเมือง เหนือด้วย เหนือขึ้นไปสายน้ำดินเงินมากมาย ไปด้วยเกาะแก่ง จึงเป็นที่ รวมสินค้าจากเมืองหลวงพระบาง เมืองแพร่ เมืองน่าน ตลอดจนแคว้น สิบสองปันนาก็นำสินค้าพื้นเมืองเดินบกลงมา จำหน่ายแล้วส่งต่อล่องได้ ไปจนถึงกรุงเทพฯ ในปี พ.ศ. 2430 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัวทรงเห็นว่า ที่ตำบลบางโพท่าอิฐคงจะเจริญต่อไป ในภายหน้า ด้วยเป็นทำเลการค้าอย่างดีริมแม่น้ำน่าน ราษฎร ก็อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ มากขึ้นทุกปี จึงโปรดให้ตั้งเป็นเมือง อุดรดิตถ์ อันหมายถึง เมืองท่าแห่ง ทิศเหนือ และ โปรดให้ อุดรดิตถ์เป็นเมืองขึ้นของเมืองพิชัย ต่อมาในปี พ.ศ. 2442 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้โปรดให้ย้าย

ศาลากลางเมืองพิชัยไปตั้งบังคับบัญชาที่เมืองอุตรดิตถ์ เวลานั้นอุตรดิตถ์
ได้กลายเป็นชุมชนขนาดใหญ่กว่าเมือง พิชัยเสียอีก ปี พ.ศ. 2458 จึง
โปรดให้เปลี่ยน นามเมืองพิชัยเป็นเมืองอุตรดิตถ์เป็นต้นมา จนปัจจุบัน

ที่ตั้งและอาณาเขต

อุตรดิตถ์เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคเหนือตอนล่างในแดนล้านนาตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ
โดยทางรถยนต์ 491 กิโลเมตร และโดยทางรถไฟ 485 กิโลเมตรมีเนื้อที่กว้างประมาณ 7,838.592 ตาราง
กิโลเมตร หรือประมาณ 4,899,120 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับ	จังหวัดแพร่และจังหวัดน่าน
ทิศใต้	ติดกับ	จังหวัดพิจิตร โลก
ทิศตะวันออก	ติดกับ	จังหวัดพิจิตร โลกและจังหวัดเลย และสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาวโดยเขตชายแดนยาวประมาณ 135 กิโลเมตร
ทิศตะวันตก	ติดกับ	จังหวัดสุโขทัย

สภาพภูมิอากาศ

จังหวัดอุตรดิตถ์ได้รับอิทธิพลจากกระแสลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และตะวันตกเฉียงใต้
มีความชื้น และความร้อนสูง ในฤดูร้อนอากาศจะร้อนจัด อุณหภูมิเฉลี่ย 35 องศาเซลเซียส อากาศเย็น
สบายในฤดูหนาวและมีฝนตกชุกในฤดูฝน ปริมาณน้ำฝนของจังหวัดอุตรดิตถ์ระหว่างปี 2546 ถึง 2549
จะอยู่ช่วง 1,216.0 มิลลิเมตร ถึง 2,241.0 มิลลิเมตร ฝนตกมากที่สุดในปี 2542 วัดได้ 1,695.9 มิลลิเมตร
จำนวนวันฝนตก 124 วัน ส่วนฝนตกน้อยที่สุดใน ปี 2541 วัดได้ 1,216.0 มิลลิเมตร จำนวนวันฝนตก
121 วัน

สภาพภูมิประเทศ

แบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

ที่ราบลุ่มแม่น้ำน่าน บริเวณสองฝั่งของแม่น้ำน่าน และลำน้ำสาขาที่ไหลมาบรรจบกับแม่น้ำน่าน
สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ค่อนข้างราบเรียบ อยู่ในเขตอำเภอตรอน พิชัย และบางส่วนของอำเภอเมืองอุตรดิตถ์
ลับแล และทองแสนขัน ที่ราบระหว่างหุบเขาและบริเวณลูกคลื่นลอนลาด บริเวณที่อยู่ต่อเนื่องจาก
บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำทางด้านเหนือและด้านตะวันออกของจังหวัด ประกอบด้วยที่ราบแคบ ๆ ระหว่าง
หุบเขาตามแนวคลองตรอน แม่น้ำปาด คลองแม่พร่อง ห้วยน้ำไคร้ และลำธารสายต่าง ๆ สลับกับ
ภูมิประเทศเป็นเขาในเขตอำเภอเมืองอุตรดิตถ์ ลับแล น้ำปาด ฟากท่า และบ้านโคก เขตภูเขาและที่สูง

มีพื้นที่ประมาณครึ่งหนึ่งของจังหวัดอยู่ในบริเวณทางด้านเหนือ และทางตะวันออกของจังหวัด โดยเฉพาะเขตอำเภอเมืองอุตรดิตถ์

การเมืองการปกครอง

การปกครองแบ่งออก 3 ระดับ คือ

1. การปกครองส่วนกลาง
2. การปกครองส่วนภูมิภาค
3. การปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนภูมิภาค

จังหวัดอุตรดิตถ์แบ่งพื้นที่เพื่อการบริหารราชการ ส่วนภูมิภาคเป็น 9 อำเภอ 67 ตำบล 613 หมู่บ้าน โดยมีอำเภอดังนี้

1. อำเภอเมืองอุตรดิตถ์ (Mueang Uttaradit)
2. อำเภอรอน (Tron)
3. อำเภอท่าปลา (Tha Pla)
4. อำเภอน้ำปาด (Nam Pat)
5. อำเภอปากท่า (Fak Tha)
6. อำเภอบ้านโคก (Ban Khok)
7. อำเภอพิชัย (Phichai)
8. อำเภอลับแล (Laplae)
9. อำเภอทองแสนขัน (Thong Saen Khan)

การปกครองส่วนท้องถิ่น

จังหวัดอุตรดิตถ์แบ่งพื้นที่เพื่อการบริหารราชการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 4 ประเภท ประกอบด้วย

- องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง
- เทศบาลเมือง 1 แห่ง
- เทศบาลตำบล 16 แห่ง
- องค์การบริหารส่วนตำบล 62 แห่ง

การเมือง

จังหวัดอุตรดิตถ์ แบ่งเขตการเลือกตั้งออกเป็น 1 เขต และมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 3 คน และสมาชิกวุฒิสภา 3 คน

สภาพทางเศรษฐกิจ

จังหวัดอุดรดิตถ์มีผลผลิตสาขาที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจของจังหวัดคือ สาขาการเกษตร รองลงไปคือการอุตสาหกรรม

การประมง และการพาณิชย์

- พืชเศรษฐกิจของจังหวัดที่สำคัญคือ ยางพาราที่มีการปลูกมากที่สุดในประเทศ นอกจากนี้ก็มีทุเรียน เงาะ มังคุด สับปะรด ลำไย ส่วนพืชไร่ที่เป็นพืชเศรษฐกิจ คือ ข้าวอ้อย ข้าวโพด กระเทียม ถั่วต่าง ๆ และยาสูบ เป็นต้น
- มีพื้นที่ปลูกอ้อยมากเพราะมีโรงงานน้ำตาลถึง 2 แห่ง มีโรงงานผลิตภัณฑ์อาหารกระป๋อง
- มีการทำอุตสาหกรรมในครัวเรือนหลายอย่างเช่น การทำไม้กวาดตองกง การทอผ้า การจักสาน เครื่องใช้ไม้ไผ่ การทำเครื่องปั้นดินเผา การตีเหล็กทำเครื่องใช้เกษตรกรรมและทำมีด เป็นต้น
- สภาพความคล่องตัวของเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตเมืองอุดรดิตถ์ อำเภอลับแล อำเภอพิชัย มีธนาคารพาณิชย์คอยให้บริการอยู่หลายแห่ง จากสภาพทั่วไปแล้วจังหวัดอุดรดิตถ์มีค่าครองชีพของประชากรอยู่ในระดับปานกลาง

ทรัพยากรธรรมชาติ

จังหวัดอุดรดิตถ์มีทรัพยากรป่าไม้ที่สมบูรณ์ มีทรัพยากรแร่ธาตุหลายชนิด เช่น แร่พลวง เหล็ก ทองแดง ยิปซัม ไยหิน ดินขาว ทลส์ แต่ยังไม่ได้นำไปใช้ในทางเศรษฐกิจ และมีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ แม่น้ำน่าน ไหลผ่านเขตจังหวัดเป็นระยะความยาวถึง 160 กิโลเมตร แม่น้ำปาด ห้วยพุล คลองแม่พ่อง ห้วยน้ำพี คลองตรอน ห้วยน้ำลอก นอกจากนั้นมีเขื่อนและฝายกักเก็บน้ำเพื่อการชลประทานคือ เขื่อนสิริกิติ์ ฝายสมเด็จฯ ฝายหลวงลับแล ซึ่งเป็นฝายแรกของประเทศไทย

ประชากร

ในปี 2553 จังหวัดอุดรดิตถ์มีประชากรมีประชากรทั้งสิ้น 462,651 คน เป็นชาย 228,268 คน เป็นหญิง 234,383 คน (ข้อมูล ณ เดือน กรกฎาคม 2553)

ลักษณะทางสังคม

สภาพพื้นที่ของจังหวัดอุดรดิตถ์ อยู่ในเขตรอยต่อแห่งวัฒนธรรมล้านนา ล้านช้าง และภาคกลาง เป็นผลให้ลักษณะวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ภาษาถิ่นและงานประเพณีพื้นบ้านต่าง ๆ มีลักษณะผสมผสาน ประชากรบางส่วนพูดภาษาไทยภาคกลาง บางส่วนพูดภาษาไทยภาคเหนือ และบางส่วนพูดภาษาลาว เป็นต้น